

**Først syede han tøj til sine fangevogtere, så til sine præsidenter:
USA's nok mest berømte skrædder blev 95 år.**

**To flænsede nazistskjorter i Auschwitz lagde grunden til et
skrædderimperium.**

Martin Greenfield efterlader sig et af USA's mest ansete herreskrædderier

Minna Skau skriver fra USA

Martin Greenfield viser et jakkesæt frem på sit skrædderi i Williamsburg i Brooklyn-bydelen i New York. Greenfield, der var Auschwitz-overlever, syede tøj til seks præsidenter.

Maximilian Grünfeld var 19 år, da han i 1947 gik i land i New York med 10 dollars på lommen og nummeret A4406 tatoveret på venstre underarm. En ung mand uden familie, som af sine nazistiske fangevogtere havde lært, at en arbejder med uundværlige færdigheder har større chance for at klare sig.

Han ændrede straks sit navn til Martin Greenfield for at lyde "ærkeamerikansk", som han siden forklarede i sin selvbiografi "Measure of a Man: From Auschwitz Survivor to Presidents' Tailor" (Et mål af en mand: Fra Auschwitz-overlever til skrædder for præsidenter).

Som bogtitlen antyder, klarede han sig.

Martin Greenfield, der døde den 20. marts i en alder af 95 år, efterlader sig et af USA's mest ansete herreskrædderier, som har ekviperet seks præsidenter og utallige andre politikere, skuespillere, sportsstjerner og helt almindelige amerikanere.

Greenfield blev født i mellemkrigstiden af jødiske forældre i det, der dengang var Tjekkoslaviet. Som 12-årig var han blevet sendt til Budapest for at bo hos noget familie. Da faderen i 1945 kom på besøg for at se til sin søn, var teenageren væk. Det skriver avisen [Washington Post](#) med selvbiografien som kilde.

Det viste sig, at Maximilian var stukket af og havde fundet job som mekaniker. Han havde lejet et værelse på et bordel. Hans far var rasende og slæbte sønnen med hjem.

To dage efter hans hjemkomst blev hele familien - far, mor og fire børn - hentet af nazisterne og sendt til koncentrationslejren Auschwitz. Her blev familien splittet. Maximilian og hans far var i første omgang sammen. Men da fangevogterne kom og spurgte efter fanger med færdigheder,

skubbede faderen sin ældste søn frem og meddelte, at fange nummer A4406 var en dygtig mekaniker.

Drengen så aldrig sin familie igen. Der gik flere år, før han fandt ud af, at de alle var døde.

Han blev sat til at arbejde i vaskeriet. Det var her, han ved et tilfælde lærte, at klæder skaber folk. Han kom til at flå kraven af en af SS-vagternes skjorter. Først fik han bank. Så fik han skjorten. En anden fange lærte ham, hvordan han skulle reparere den, og så tog han den på under sin stribe fangedragt. Siden skaffede han sig en skjorte mere.

Befriet af Eisenhower

Mediet [Jewish Telegraphic Agency](#) refererer fra selvbiografien, hvordan skjorterne gav ham status blandt de andre fanger. De troede, han havde særlige privilegier. At han "var nogen", som han har sagt i et videointerview med den amerikanske [Shoah-fond](#).

Kort før befrielsen blev flere af fangerne fra Auschwitz overført til Buchenwald-lejren i Tyskland. Greenfield fortalte i 2012 i et interview med [The Washington Post](#), hvordan han og en to år yngre medfange med store øjne gav hånd til den amerikanske general, der kom og satte fangerne fri.

Medfangeren var den senere nobelpristager Elie Wiesel. Generalen var Dwight D. Eisenhower, som senere skulle blive den første amerikanske præsident, Greenfield klædte på. I interviewet med Shoah-fonden siger Greenfield, at han så Eisenhower "som en gud, fordi han reddede os".

Dagen efter befrielsen tog han med en medfange og en riffel ud for at finde en borgmesterfrue, som de havde svoret at dræbe som hævn for en episode fra deres tid som fanger. Men da han så kvinden med en baby på armen, kom han på andre tanker. Det har han fortalt i et [interview med tv-værten Glenn Beck](#).

"Det var den dag, jeg igen blev til den dreng, der af mine forældre var opdraget til at tro på Gud, til ikke at slå ihjel, til at vise den barmhjertighed, jeg har lært fra Gud. Den dag blev jeg takket være den kvinde til menneske igen," fortalte Greenfield.

Alt syes i hånden

Efter det afblæste mordtogt tog den nu 17-årige dreng til en lagerbygning, hvor amerikanske soldater lod ham få fire ruller engelsk uldstof. Som han har forklaret til [The Washington Post](#), tog han stoffet med til en skrædder i Prag, der fik to ruller som betaling for at sy ham et jakkesæt af de andre to.

To år senere steg han om bord på en båd til Amerika. En ven satte ham i forbindelse med et af New Yorks store herreskrædderier, GGG, i det jødiske kvarter Williamsburg i Brooklyn. Det var her, han for alvor lærte sit fag. I 1977 købte han skrædderiet og ændrede navnet til Martin Greenfield Clothiers.

Her bliver alt stadig lavet i hånden, og et jakkesæt koster flere tusind dollar og er typisk seks uger undervejs. Finansavisen [Wall Street Journals](#) modeskribent sammenligner det sjældne håndværk med skrivemaskinereparatører og klaverstemmere.

Eisenhower var nok Greenfields første berømte kunde. Siden er også præsidenterne Johnson, Ford, Bush, Clinton, Obama og Trump kommet på listen sammen med kulturpersonligheder som Frank Sina-

tra, Paul Newman og Leonardo DiCaprio, gangsterbossen Meyer Lansky og basketballstjernerne Shaquille O'Neal og LeBron James.

Det Martin Greenfield-jakkesæt, præsident Barack Obama bar til et pressemøde under Irak-krigen i 2014, tiltrak sig betydelig medieopmærksomhed, fordi nogle fandt den lyse farve upassende i den alvorlige situation. I selvbiografien fra 2014 kommenterer Martin Greenfield selv sin karrierevej:

"Det øjeblik i fangelejren markerede begyndelsen på resten af mit liv. To flåede nazistskjorter hjalp på mærkværdig vis denne jøde med at bygge Amerikas mest berømte og succesfulde herreskrædderi. Gud har en fabelagtig sans for humor."